

BERIKA DIN HUNDS LIV

Emma Almquist

VÄLKOMMEN ATT BERIKA DIN HUNDS LIV!

De flesta som köper en hamster börjar med att läsa på om hur hamstern ska bo. Innan hamstern flyttar in bygger ägaren upp en hamsteranpassad värld i en bur. Givetvis finns det många problem med djur i bur, men jag tror att folk har lättare att vilja skapa den där anpassade världen för sitt husdjur när den världen är på en avgränsad yta. När en hund flyttar in köper de flesta en hundbädd, en leksak och två skålar. Buren hunden flyttar in i är vårt hem, kanske utan andra anpassningar till hunden.

Jag tycker att något av det bästa med att leva med djur är att just få lov att leva med dem. Vi har lyxen att dela livet med och komma riktigt nära en annan art! Därför har jag sedan tonåren alltid letat efter sätt att låta djuren i min vård uttrycka sina fulla repertoarer av intressanta, speciella beteenden. Det har lett till att jag har haft rådjursklövar i frysen, djupa håll i gräsmattan, gnagda möbler och mycket mer som mina icke-djurfrälsta vänner har höjt på ögonbrynen åt.

När jag var yngre var mitt hem anpassat för kaniner. Jag blev senare biolog med inriktning på djurbeteende. Mina universitetskurser handlade till exempel om hägnedesign i djurparker och berikning för lantbruksdjur. När mitt intresse riktades mot hundar märkte jag att de här två områdena saknades lite grann. Väldigt få frågade sig hur hemmet behövde se ut för att passa en hund eller hur hundens hundighet kunde få bästa möjliga utrymme. Konstigt, tänkte jag. Djur är ju djur. Hundar måste ju behöva mer i sitt liv än att kunna gå i slakt koppel och sitta på signal.

Det här är en bok med en biologs syn på hundägandet. En bok som jag hoppas ska få dig att uppskatta din hund ännu mer än du redan gör. En bok som för er samman som två olika arter med ett unikt samspel. En bok som hjälper dig att låta din hund visa dig hela härliga hundigheten.

Emma Almquist

Höör, vintern 2024

Berika din hunds liv

© Emma Almquist

Klickerförlaget Göteborg AB, 2024

Författare	Emma Almquist, Djurvetologen
Redaktör	Anette Jelvemark Nordqvist, Wanmåda hundkommunikation
Korrektur	Lena Gunnarsson, Klickerförlaget
Illustrationer	Lovisa Kallerhult, Kallerhult Creations
Grafisk form	Johan Jarlsmark
Foto	Samtliga foton förutom följande är tagna av Åsa Jakobsson: Alva Axelsson s. 223 Ann Holmberg s. 225 Annica Nyberg s. 169 Elsa Blomster s. 130, s. 140, s. 176, s. 208, s. 229 Emil Sahlén s. 109 Emma Almquist s. 10, s. 30, s. 34, s. 42, s. 60, s. 66, s. 76, s. 78, s. 81, s. 82, s. 102, s. 123, s. 127, s. 173, s. 183, s. 217, s. 218, s. 227 Lars Sandin s. 189 Lena Gunnarsson s. 33, s. 46, s. 69, s. 116, s. 163, s. 186 Mikaela Borg s. 220 Natascha Schirmuli s. 146 Sofia Elgåsen Tuolja s. 3, s. 6
Tryck	Bulls Graphics, 2024
ISBN	978-91-989155-3-2
Webb	www.djurvetologen.se

Klickerförlaget Göteborg AB

info@klickerforlaget.sewww.klickerforlaget.se**INNEHÅLLSFÖRTECKNING**

FRÅN SKOG TILL SOFFA	7
VAD ÄR BERIKNING?	21
VARFÖR GÖR HUNDEN SÅ?	43
PLANERA DIN BERIKNING	67
FRÅN JAKT TILL MÅLTID	85
HEMMA BÄST	105
HUNDENS RELATIONER	125
ATT FÅ VÄLJA OCH STYRA	143
HJÄRNGYMPA	161
SKRÄDDARSYDD BERIKNING	187
DIREKT FRÅN VERKLIGHETEN	219
VIDARE LÄSNING	227
TILL SIST	229
TACK	230

FRÅN SKOG TILL SOFFA

Den här boken handlar om att ge din hund rikast möjliga liv. Hunden är mer än människans bästa vän – den är en varelse med unik natur och egna behov. När du läser boken får du tips på hur du kan stärka ditt band med din hund och bli en ännu bättre vän till hen. Genom att förstå hundens historia och naturliga beteenden kan du skapa en vardag fylld av spännande upplevelser och meningsfulla stunder för din hund. Oavsett om det handlar om lek, utforskning eller vila kommer din hund att tacka dig för att du ger hen ett rikare liv.

Ända sedan jag var liten har jag älskat att se djur bete sig som de vill när de får välja själv. Medan mina vänner ville rida på hästar satt jag vid kanten av hagen och tittade på när hästarna betade. Jag fotograferade och filmade djuren, alltid med målet att fånga deras livsgnista. Det är något jag fortfarande upplever när jag går i naturen med min hund Ossi. Att se honom upptäcka världen på sitt eget sätt känns större än att lära honom vilka häftiga trick som helst. Tänk att vi hundägare får bli medbjudna in i en annan arts värld.

Kanske var det den här fascinationen för djurens naturliga beteenden som tidigt väckte mitt intresse för berikning under min utbildning till etolog. När du sysslar med berikning är det din hund som spelar huvudrollen medan du sitter i publiken och observerar. Du väljer miljön och förutsättningarna – kulisserna och rekvisitan – men det är hunden som står på scenen och visar sitt fulla jag.

ÄR HUNDEN EN TAM VARG?

När du betraktar dagens hundar, från finklippta pudlar som spatserar på gatorna till hårt arbetande border collier som vallar får på fälten, kanske du frågar dig hur det är möjligt att dessa hundar härstammar från samma släktlinje som de vilda, kraftfulla vargarna som strövar i skogarna. Det är en fascinerande resa genom tusentals år av mänsklig påverkan som har format vargen till att bli dagens hund. Denna omvandling kallas domesticering, en process där människor aktivt har valt vilka hundar som ska få para sig och överföra sina gener till nästa generation. Att domesticera skiljer sig från att tämja, som innebär att man lär vilda djur att samexistera

med människor utan att deras egenskaper överförs genetiskt till nästa generation. Domesticering är något som sker över många generationer och förändrar en hel population på djupet. Ett exempel på hur fort det kan gå är hur vi människor har domesticerat kaniner. Under bara 2000 år har vi lyckats förändra dem både fysiskt och beteendemässigt, och i jämförelse har hunden varit under människans direkta påverkan i åtminstone 15 000 år – en avsevärt längre tid, men ändå bara ett ögonblick i evolutionär tid.

Du har kanske skrollat sociala medier och sett hundar som verkar ha en hel fruktsallad i sin matskål, höns som har gungor i sina rastgårdar och katter som löser pussel? Då har du antagligen sett djurägare som har gjort det där lilla extra för att prova berikning. Men du behöver inte bygga en hel cirkus till din hund för att ge den ett berikat liv. Berikning kan vara roliga, enkla stunder i vardagen.

Berikning är när du siktar på att hunden ska må riktigt bra i stället för att hen bara ska överleva, kan man säga. I vetenskapen definieras berikning ofta lite löst som ”en förändring i miljön som skapar god välfärd”. Det är alltså mer än att tillgodose hundens basala behov av mat, vatten och vila. Tänk ”sätta lite guldkant på tillvaron”. Vi måste dock gräva lite djupare än så för att verkligen förstå berikning.

Berikning är när du siktar på att hunden ska må riktigt bra i stället för att hen bara ska överleva.

Att ge din hund mat och vatten är alltså inte i sig att ge hen berikning, men beroende på hur du serverar maten och vattnet kan det bli berikning. Till exempel; när du serverar hundens mat i en skål, vilket såklart gör hunden mätt, är det inte berikning. Om du däremot gömmer hundens mat så att hen får söka och lösa ett spännande problem för att få fram maten, ja då är chansen stor att du just har berikat din hunds matstund.

Precis som alla andra djur föds hundar med ett driv att påverka och utforska. Med berikning tillgodoser du hundens behov av just det. Även om hunden inte alltid får något konkret ut av till exempel att leta efter godisbiten som du har gömt så är berikning positivt för din hund. Hen mår helt enkelt bättre av att få tänka och agera.

I takt med att berikning blivit trendigt har marknaden börjat sälja produkter som ska berika hundens liv. Det är positivt att berikning fått sådan bred uppmärksamhet, men det krävs mer än bara en produkt för

att skapa berikning. En viktig aspekt att förstå om berikning redan tidigt är att det inte handlar om att ha speciella eller många prylar. En hund med fler leksaker är inte nödvändigtvis mer berikad än en hund med färre. Allt beror på vad hunden gör med sina saker och om det är en berikande upplevelse. För att lyckas med detta krävs därför planering och utvärdering – att bara köpa en produkt är ingen garanti för att hunden faktiskt blir berikad.

Sammanfattningsvis är berikning när vi människor ändrar miljön så att våra hundar kan bete sig på en mängd olika sätt som gör att de mår riktigt bra.

VAD ÄR VÄLFÄRD?

Så långt allt väl. Men det finns ett ord till vars betydelse inte är helt uppenbar: välfärd. Det är ett ord som används mycket, både i vardagligt tal och i vetenskapliga artiklar i samband med berikning, men vad det betyder är lite klurigt att svara på. God välfärd kan översättas till att hunden mår bra. Men vad innebär det att ”må bra”? Det behöver vi kika lite närmare på.

Blir en kampande hund aggressiv?

Det finns en seglivad myt om att kampekar kan göra hundar aggressiva, men verkligheten är mycket mer komplex. Inga specifika aktiviteter orsakar beteendeproblem på egen hand – istället är det samspelet mellan flera faktorer som spelar in. Hur en hund reagerar på kampek beror på en kombination av miljö, uppfostran och arv, och många faktorer samverkar för att forma beteendet.

För många hundar är kampek en rolig aktivitet som ger utlopp för energi och jaktbeteenden. Vissa hundar använder även denna form av lek som ett sätt att hantera stress. Du som ägare har ansvaret för att lära din hund vilka föremål som är tillåtna att kampa med, samt när och hur länge leken kan pågå.

För att kampeken ska vara trygg och givande, är det viktigt att hunden inte blir överexalterad, och att den kan avsluta leken utan att bli upprörd. Genom att successivt bygga upp hundens självkontroll och ha tydliga regler för leken, kan du skapa en positiv och lärorik upplevelse för din hund.

Om du undviker kamplek helt, missar hunden möjligheten att lära sig vilka föremål som är tillåtna att bita i och när det är okej att göra det. Genom att engagera din hund i kamplek på ett strukturerat och balanserat sätt, bidrar du till att främja sunda beteenden istället för att riskera problem med aggressivitet.

Det finns en seglivad myt om att kamplekar kan göra hundar aggressiva, men verkligheten är mycket mer komplex.

Trasa sönder

De flesta med en attacksgugen hund känner igen känslan av hopplöshet när den nya leksaken genast är sönder. Tappert försöker vi köpa alltmer oförstörbara saker vilket ofta resulterar i ointresse från hunden. Sönderslitandet är ju halva poängen. Detta kan antingen lösas med billigare leksaker som hunden får ta sönder eller helt egenbyggda konstruktioner. Papplådor av olika slag är ofta mycket uppskattade att få lov att riva i tusen små bitar, med eller utan godis inuti. I den här delen av jakten ligger bytet still, vilket innebär att hundens adrenaliner inte skjuter i höjden på samma sätt som när den fångar något som rör sig.

Om du har en terrier eller en annan grytjagande hund kan den uppskatta att få söka, finna och slita sönder saker i tunnlar. Du kan bygga egna tunnlar eller köpa sådana som finns för träning av agility.

Apportera kastade eller gömda föremål

Att träna hunden på att apportera kastade eller gömda föremål är en utmärkt jaktberikning. Apportering innebär att hunden får använda sina naturliga förmågor att lokalisera, fånga och bära byten, något som både stimulerar nos och kropp. Börja med att kasta enklare föremål som bollar eller dummies (som används vid apporteringsträning av fågelhundar) på korta avstånd och bygg upp till mer utmanande gömmor. Hunden kan också få leta efter gömda föremål i trädgården eller skogen, vilket efterliknar jaktens sökmoment.

Så vad kan du göra för att skapa samspel och berika din hunds vaktbehov? Först och främst behöver du uppmärksamma din hunds larm:

1. När hunden skäller ska du alltid svara och reagera. Börja med ett ord som kommer betyda att du är på väg, till exempel "Tack!" och gå sedan fram till din hund. Du sluter upp på vaktlinjen och meddelar detta i förväg.
2. Kasta nu en näve gott godis in i ett bakre rum i er bostad, som belöning och som hjälp att flytta hunden. Se till att hunden stannar där inne bakom en grind, för nu tar du över den faktiska vakten på frontlinjen. Din hund har larmat och gjort sitt, vilket du övar på att känna dig tacksam för. På detta sätt lär du din hund att ett par skall faktiskt är uppskattat, men du styr vad som händer sedan.
3. Gå fram till revirets gräns, kanske hallen, och vakta. Om det känns onaturligt kan du försöka härma någon du tycker är riktigt respektgivande, och ta plats. Visa på allvar att ingen kommer förbi er gräns.
4. Din hund får sedan komma ut och du tackar genuint för hens arbete. Gå sedan gemensamt och gör något annat om din hund fortfarande skulle vara uppe i varv.

Efter ett par gånger bör du se en helt annan förväntan på samspel i din hunds vakt och du kommer inte behöva utföra hela den lilla vaktteatern för evigt. Din hund lär sig att din första signal betyder att du också vaktar och hen kommer börja ta kontakt med dig.

Om du upplever problem med din hunds vaktbeteende, till exempel om du upplever att din hund har mycket rädsla i vakten eller om det finns risk att den skadar någon, rekommenderar jag att du söker hjälp av en hundbeteendeutredare som är H-märkt av föreningen Sveriges Hundföretagare. Samma sak gäller självklart om du av andra anledningar känner att du inte mår bra av din hunds nuvarande vaktbeteende.

*Kanske hade just din skälliga hund krönt till gårdens bästa
larmhund för hundra år sedan?*

VÄLKOMMEN ATT BERIKA DIN HUNDS LIV!

Vill du göra din hunds liv ännu rikare? Få en nöjdare, gladare och kanske mer harmonisk hund? Vill du stärka er relation?

Då är *Berika din hunds liv* boken för dig!

I den här boken lär du dig hur du kan använda berikning för att förbättra din hunds välfärd. Du får veta mer om hur din hunds ursprung hänger ihop med hens unika behov – och får konkreta tips på vad du kan göra för att din hund ska få utlopp för sina naturliga beteenden. Det kan handla om alltifrån att skapa en trygg och stimulerande hemmiljö till att uppfylla din hunds behov av jakt, sociala kontakter och mentala utmaningar.

Upplev glädjen i att få upptäcka världen genom din hunds ögon! Bli en ännu bättre vän och följeslagare när ni utforskar, leker eller vilar tillsammans.

Berika din hunds liv är en inspirerande och handfast guide för dig som vill ge din fyrbenta vän ett ännu mer meningsfullt och lyckligt liv!

Emma Almquist har i över 15 år arbetat med att sprida kunskap om berikning för hundar och andra djur. Hon driver företaget Djurvetologen, där hon utbildar djurägare och proffs inom djurbeteende och djurvälfärd. Emma är etolog med en masterexamen från Sveriges Lantbruksuniversitet och hon fördjupar ständigt sina kunskaper genom internationella konferenser och vidareutbildningar. Hemma delar hon livet med sin hund Ossi och de njuter av att uppleva vardagens äventyr tillsammans.

Klickerförlaget Göteborg AB
info@klickerforlaget.se
www.klickerforlaget.se

